TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI
UNII EUROPEJSKIEJ

Opinia rzeczniczki generalnej Trybunału Sprawiedliwości Laili Mediny w sprawie C-643/25 | Verbraucherzentrale Bundesverband („darmowa" usługa cyfrowa)

Komunikat prasowy nr 169/26

Luksemburg, 19 listopada 2026 r.

Rzeczniczka generalna Medina: Serwis społecznościowy nie jest darmowy, jeśli za korzystanie z niego płaci się swoimi danymi

Zgodnie z unijnym prawem ochrony konsumentów podanie danych osobowych w celach handlowych może stanowić formę zapłaty, nawet jeśli konsument nie jest zobowiązany do uiszczenia sumy pieniędzy

W lutym 2015 r. na stronie rejestracyjnej Facebooka, za którego działalność w Unii Europejskiej podmiotem odpowiedzialnym jest Meta Platforms Ireland („Meta"), zostało opublikowane oświadczenie: „Facebook jest i pozostanie darmowy".

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (federalny związek organizacji i stowarzyszeń konsumenckich, Niemcy), będący stowarzyszeniem ochrony konsumentów zaskarżył to oświadczenie. Stowarzyszenie to podniosło, że w rzeczywistości Facebook nie jest darmowy, ponieważ użytkownicy podają swoje dane osobowe i wyrażają zgodę na ich wykorzystanie w celach handlowych, w zamian za dostęp do serwisu społecznościowego. Sądy niemieckie nie przychyliły się do żądań stowarzyszenia, uznając, że zakaz opisywania usługi jako darmowej ma zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy konsumenci ponoszą koszty finansowe. Stowarzyszenie wniosło skargę rewizyjną do *Bundesgerichtshof* (federalnego trybunału sprawiedliwości, Niemcy), który skierował sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

W opinii rzeczniczka generalna Laila Medina proponuje, aby Trybunał orzekł, że ujawnienie danych osobowych i zgoda na ich wykorzystanie do celów handlowych stanowią formę zapłaty, w rozumieniu dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych[1]. W konsekwencji usługi nie można opisywać jako „darmowej", jeżeli konsumenci są zobowiązani do podania takich danych w celu ich wykorzystania do celów handlowych, chyba że dane te są przetwarzane wyłącznie do celów świadczenia usługi lub spełnienia obowiązków prawnych.

Rzeczniczka generalna zauważa, że brzmienie dyrektywy, które zabrania opisywania produktu lub usługi jako „darmowych", w sytuacji, gdy konsumenci muszą za nie płacić, niekoniecznie ogranicza pojęcie zapłaty do pieniędzy. Poszczególne wersje językowe dyrektywy należy interpretować w świetle jej kontekstu i celów. Ponadto Trybunał wcześniej orzekał, że zapłata za praktykę handlową może przybierać formy inne niż pieniężne, pod warunkiem, że świadczenie ma wartość ekonomiczną i istnieje wyraźny związek między świadczeniem a rozpatrywaną praktyką handlową.

Dane osobowe ujawnione przez użytkowników, wraz z ich zgodą na ich wykorzystanie do celów handlowych, mają wartość ekonomiczną dla podmiotu gospodarczego odpowiedzialnego za działalność serwisu społecznościowego. Dane te umożliwiają temu podmiotowi generowanie zysków z reklam oraz finansowanie usługi. Fakt, że użytkownicy zachowują swoje dane, nie stoi na przeszkodzie temu, by korzystanie z nich do celów handlowych stanowiło zapłatę.

Inne akty prawa Unii, w tym **dyrektywa w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych**[2] oraz **dyrektywa w sprawie praw konsumentów**[3], uznają modele biznesowe, w których konsumenci uzyskują usługi cyfrowe w zamian za dane osobowe, a nie za pieniądze. Chociaż niektóre z tych aktów prawnych zostały przyjęte po 2015 r. oraz nie zmieniają znaczenia spornego przepisu, ilustrują one w jaki sposób prawodawca Unii definiuje takie

umowy. Niespójnym byłoby uznać, że takie umowy na mocy tych przepisów wiążą się ze świadczeniem, jednocześnie zezwalając na przedstawianie tych samych usług jako zawieranych tytułem darmym na mocy dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych.

Ponadto **ograniczenie pojęcia zapłaty wyłącznie do pieniędzy, osłabiłoby ochronę konsumentów**, zwłaszcza w gospodarce cyfrowej, gdzie użytkownicy mogą nie być świadomi wartości ekonomicznej jaką stanowią ich dane, ani zakresu w jakim są one wykorzystywane do celów reklamowych. Rzeczniczka generalna przypomina, że praktyki handlowe zabronione w każdych okolicznościach na mocy dyrektywy, w tym opisywanie usługi jako „darmowej", w sytuacji, gdy zapłata jest konieczna, **nie wymagają oceny konkretnego przypadku w celu stwierdzenia czy przeciętny konsument został faktycznie wprowadzony w błąd**.

Rzeczniczka generalna nie przychyla się do argumentów przedstawionych przez Metę. Po pierwsze, rzeczniczka wyjaśnia, że wykaz praktyk zabronionych w każdych okolicznościach jest wyczerpujący i że wyłącznie prawodawca może zmienić katalog ujętych w nim praktyk. Nie oznacza to jednak, że brzmienie tego przepisu, powinno być przedmiotem wąskiej wykładni. Po drugie, rzeczniczka generalna jest zdania, że **ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO)**[4] nie wyklucza stosowania dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych. RODO reguluje zgodne z prawem i przejrzyste przetwarzanie danych osobowych, natomiast dyrektywa dotyczy rzetelności oświadczeń handlowych, a oba akty prawne są stosowane łącznie. Po trzecie, zaproponowana wykładnia nie ogranicza wolności prowadzenia działalności gospodarczej ani swobody świadczenia usług. **Przedsiębiorcy zachowują swobodę oferowania usług w zamian za dane osobowe, nie mogą jednak opisywać ich jako „darmowych", jeżeli wymagane jest świadczenie.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w późniejszym terminie.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanych przez nie sporów, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii.

Sąd jest właściwy do rozpoznawania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które dotyczą wyłącznie: 1) wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (VAT), 2) podatku akcyzowego, 3) kodeksu celnego, 4) klasyfikacji taryfowej towarów w Nomenklaturze scalonej, 5) odszkodowań i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład lub opóźnienia bądź odwołania usług transportowych lub 6) systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do rozpoznawania wszystkich innych wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Trybunał ani Sąd nie wydają orzeczenia rozstrzygającego spór krajowy. Sąd krajowy powinien rozstrzygnąć sprawę zgodnie z orzeczeniem Trybunału lub Sądu. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Przedstawienie stanu faktycznego i ram prawnych odnosi się do okresu istotnego dla sprawy i opiera się na aktach sprawy.

Pełny tekst opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedstawienia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ✆ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne na „Curia Web TV" oraz w „European Broadcasting Service" ✆ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

[1] Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych").

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych.

[3] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów („Dyrektywa w sprawie praw konsumentów).

[4] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (zwane dalej „ogólnym rozporządzeniem w sprawie danych" lub „RODO")